

**Apoštolský list vo forme motu proprio
Svätého Otca Františka
Aperuit illis,
ktorým sa ustanovuje slávenie Nedele Božieho slova**

1. „Vtedy im otvoril myseľ, aby porozumeli Písmu“ (Lk 24, 45). To bol jeden z posledných činov zmŕtvychvstalého Pána pred jeho nanebovstúpením. Zjavil sa apoštolom, keď boli spolu zhromaždení, lámal s nimi chlieb a otvoril ich myseľ pre porozumenie Svätého písma. Týmto ustrašeným a sklamaným ľuďom odhaľuje zmysel veľkonočného tajomstva: totiž, že podľa večného plánu Otca mal Ježiš trpieť a vstať z mŕtvych, aby umožnil obrátenie a odpustenie hriechov (porov. Lk 24, 26.46 – 47); a prisľúbil im Ducha Svätého, ktorý im dá silu, aby sa stali svedkami tohto tajomstva spásy (porov. Lk 24, 49).

Vzťah medzi Zmŕtvychvstalým, spoločenstvom veriacich a Svätým písmom je pre našu identitu mimoriadne dôležitý. Bez Pána, ktorý nás uvádza do pochopenia Svätého písma, je nemožné do hĺbky ho pochopiť, ale platí to aj opačne: bez Svätého písma sú pre nás nepochopiteľné udalosti súvisiace s poslaním Ježiša a jeho Cirkvi vo svete. Sv. Hieronym mohol oprávnené napísať: „Neznalosť Písma je neznalosťou Krista“ (In Is. Prologo: PL 24, 17).

2. Na záver Mimoriadneho svätého roku milosrdenstva som poprosil, aby sme uvažovali nad „jednou nedeľou, celou venovanou Božiemu slovu, aby sme pochopili nevyčerpatelné bohatstvo, ktoré pochádza z trvalého dialógu Boha s jeho ľuďom“ (apošt. list Misericordia et misera, 7). Venovať jednu nedeľu liturgického roku zvlášť Božiemu slovu značí – oživiť v Cirkvi predovšetkým toto gesto Zmŕtvychvstalého, ktorým pre nás otvára poklady svojho Slova, aby sme sa mohli vo svete stať hlásateľmi tohto nevyčerpatelného bohatstva.

Na myseľ mi prichodia slová z náuky sv. Efréma: „Kto je schopný pochopiť, Pane, celé bohatstvo jediného z tvojich slov? Oveľa viac nám uniká, než dokážeme pochopiť. Sme priam ako tí smädni, ktorí pijú z prameňa. Tvoje slovo ponúka veľa rôznych rozmerov, ako sú mnohé – i perspektívy tých, čo ho študujú. Pán vyzdobil svoje slovo rozličnými krásami, aby tí, čo ho skúmajú, mohli kontemplovať z neho to, čo preferujú. Skryl do svojho slova všetky poklady, aby každý z nás našiel bohatstvo v tom, čo kontemplove“ (Commenti sul Diatessaron 1, 18).

Týmto listom by som chcel odpovedať na mnohé žiadosti, ktoré mi prišli od Božieho ľudu, aby sa v celej Cirkvi jednotne slávili úmysly Nedele Božieho slova; a aby sa stalo spoločnou praxou prežívanie momentov, v ktorých sa kresťanská komunita sústreďuje na veľkú hodnotu, ktorú Božie slovo zaujíma v jej každodennom živote. V rozličných miestnych cirkvách existujú mnohé iniciatívy, ktoré čoraz viac sprístupňujú Sväté písmo veriacim, aby cítili vďačnosť za tento veľký dar, no zároveň záväzok žiť podľa neho v každodennom živote a zodpovednosť dôsledne o ňom svedčiť.

Druhý vatikánsky koncil svojou dogmatickou konštitúciou Dei verbum dal dôležitý impulz na objavovanie Božieho slova. V tomto texte, ktorý si stále zasluhuje, aby sa nad ním uvažovalo a aby bol uvádzaný do života, sa jasne ukazuje povaha Svätého písma, jeho odovzdávanie z generácie na generáciu (kap. II), jeho božská inšpirácia (kap. III), ktorá zahŕňa tak Starý ako aj Nový zákon (kap. IV a V), a jeho dôležitosť pre život Cirkvi (kap. VI). Na oživenie tohto učenia zvolal Benedikt XVI. v roku 2008 zhromaždenie Biskupskej synody na tému „Božie slovo v živote a poslaní Cirkvi“ a následne publikoval apoštolskú exhortáciu Verbum Domini, ktorá predstavuje pre naše spoločenstvá nenahraditeľné učenie.¹ V tomto dokumente sa zvlášť skúma performatívny charakter Božieho slova, predovšetkým v liturgickom konaní, keď sa ukazuje jeho vlastný sviatostný charakter.²

Preto je dobré, aby v živote nášho ľudu nikdy nechýbal tento rozhodujúci vzťah so živým Slovom, ktorým sa Boh neustále obracia na svoju nevestu, aby mohla rásť v láske a vo svedectve viery.

3. Preto nariaďujem, aby 3. nedeľa Cezročného obdobia bola venovaná sláveniu, uvažovaniu a rozširovaniu Božieho slova. Táto Nedeľa Božieho slova bude tak umiestnená do príhodného obdobia roka, keď sme pozvaní posilňovať svoje vzťahy so židmi a modliť sa za jednotu kresťanov. Nejde len o časovú zhodu: slávenie Nedele Božieho slova má ekumenický význam, pretože Sväté písmo naznačí tým, čo ho počúvajú, cestu na dosiahnutie skutočnej a pevnej jednoty.

Spoločenstvá nech nájdu spôsob, ktorým budú túto nedeľu prežívať ako slávnostný deň. Pritom bude dôležité, aby sa pri slávení Eucharistie intronizoval posvätný text, čím sa zhromaždeniu jasne dá najavo, že Božie slovo má normatívnu hodnotu. Na túto nedeľu bude zvlášť užitočné, ak sa dá dôraz na jeho hlásanie a homília sa prispôbi tak, aby vynikla služba, ktorú poskytuje Pánovmu slovu. Biskupi môžu na túto nedeľu sláviť obrad udeľovania lektorátu alebo zverenia nejakej podobnej služby, aby sa pripomenul význam hlásania Božieho slova v liturgii. Podstatné je, aby sa neopomenula nijaká možnosť pripraviť niektorých veriacich na to, aby sa prostredníctvom náležitej prípravy stali skutočnými hlásateľmi Slova, ako sa to už deje v prípade akolytov alebo mimoriadnych rozdávatel'ov svätého prijímania. Rovnako môžu farári nájsť formy, ako odovzdať celú Bibliu alebo jednu jej knihu celému zhromaždeniu takým spôsobom, vďaka ktorému sa ukáže význam jej každodenného čítania, hlbšieho poznania a tiež modlitby so Svätým písmom, s osobitným poukazom na lectio divina.

4. Návrat izraelského národa do vlasti po babylonskom zajatí bol vo významnej miere poznačený čítaním knihy Zákona. Biblia nám ponúka dojemný opis týchto okamihov v Knihe Nehemiášovej. Ľud sa zhromaždil v Jeruzaleme na námestí Vodnej brány, aby počúval Zákon. Tento ľud bol po odvedení do zajatia rozptýlený, no teraz sa znovu zhromaždil pri Svätom písme, ako „jeden muž“ (Neh 8, 1). Pri čítaní posvätnéj knihy, bola jeho pozornosť obrátená na knihu Zákona (porov. Neh 8, 3), v jej slovách dokázal nájsť zmysel prežívaných udalostí. Reakciou na toto hlásanie bolo pohnutie a plač: „A [leviti] čítali z knihy, z Božieho zákona, stať za staťou a vykladali zmysel, takže [ľudia] rozumeli tomu, čo sa prečítalo. Vtedy Nehemiáš, to jest kráľov námestník, Ezdráš, kňaz a zákonník, a leviti, čo vyučovali ľud, povedali celému spoločenstvu: ‚Tento deň je zasvätený Pánovi, vášmu Bohu. Nežiaľte a neplačte!‘ Všetok ľud totiž plakal, keď počul slová Zákona. [...] ‚A nermúťte sa, lebo radosť v Pánovi je vaša sila!“ (Neh 8, 8 – 10).

Tieto slová obsahujú dôležité učenie. Biblia nemôže byť dedičstvom iba niekoľkých a už vôbec nie len zbierkou kníh pre niektorých privilegovaných. Patrí predovšetkým ľudu, ktorý je zhromaždený, aby ju počúval a stotožnil sa s týmto Slovom. Neraz sa však objavili snahy monopolizovať tento posvätný text, vyčleniac ho len pre niektoré kruhy alebo vyvolené skupiny. Tak to byť nesmie. Biblia je knihou Pánovho ľudu, ktorý pri jej počúvaní prechádza od rozptýlenia a rozdelenia k jednote. Božie slovo zjednocuje veriacich a robí z nich jeden ľud.

5. V tejto jednote, vytvorenej počúvaním Slova, nesú veľkú zodpovednosť predovšetkým kňazi, aby vysvetľovali Sväté písmo a všetkým umožnili mu porozumieť. Pretože je to kniha ľudu, tí, čo sú povolani byť služobníkmi Slova, musia cítiť silnú potrebu spraviť ju dostupnou pre vlastné spoločenstvo.

Celkom špecifickú funkciu pritom zohráva homília, pretože má „temer sviatostný charakter“ (apošt. exhortácia Evangelii gaudium, 142). Preniknutie do hĺbky Božieho slova jednoduchým jazykom, prispôbeným tomu, kto počúva, umožní kňazovi, aby odhalil aj „krásu obrazov, ktoré Pán používa na podporu konania dobra“ (tamže). To je pastoračná príležitosť, ktorá sa nesmie premrhať!

Pre mnohých veriacich je to totiž jediná príležitosť, aby zachytili krásu Božieho slova a uvideli jeho vzťah k ich každodennému životu. Je preto nevyhnutné, aby sa jej príprave venoval primeraný čas. Nemožno len improvizovať komentár k posvätným čítaniam. Od nás kazateľov sa tiež vyžaduje, aby sme sa usilovali nerozprávať príliš dlho v homíliách obsahujúcich premúdrelé reči či cudzorodé argumenty. Keď budeme meditovať nad posvätným textom a modliť sa, potom budeme schopní hovoriť zo srdca – aby sme zasiahli srdcia poslucháčov – a vyjadriť podstatu toho, čo sme zachytili a čo takto prinesie úrodu. Nikdy neľutujeme venovať čas modlitbe a čítaniu Svätého písma, aby bolo prijaté nie „ako ľudské slovo, ale – aké naozaj je – ako Božie slovo“ (1 Sol 2, 13).

Je dobré, ak aj katechéti – z moci služby, ktorú zastávajú a v ktorej pomáhajú rásť vo viere – cítia naliehavú potrebu obnoviť sa prostredníctvom dôvernej znalosti a štúdia Svätého písma, čo im umožní podporovať skutočný dialóg medzi tými, čo ho počúvajú, a Božím slovom.

6. Prv ako Zmŕtvychvstalý otvoril mysle učeníkov na pochopenie Svätého písma (porov. Lk 24, 44 – 45), keď boli zhromaždení a zavretí v dome, zjavil sa dvom z nich na ceste z Jeruzalema do Emauz (porov. Lk 24, 13 – 35). Evanjelista Lukáš vo svojom rozprávaní poznamenáva, že to bol deň vzkriesenia, teda nedeľa. Títo dvaja diskutovali o posledných udalostiach Ježišovho umučenia a smrti. Ich cesta bola poznačená smútkom a sklamaním z tragického Ježišovho konca. Dúfali v neho ako Mesiáša – Osloboditeľa a zrazu čelili pohoršeniu ohľadom Ukrižovaného. Sám Zmŕtvychvstalý sa však diskkrétne pridáva k učeníkom a kráča s nimi, no oni ho nespoznávajú (porov. v. 16). Po ceste sa ich Pán vypytuje a uvedomí si, že nepochopili zmysel jeho utrpenia a smrti. Nazval ich preto „nechápacami a ťarbavými srdcom“ (v. 25) a „počnúc od Mojžiša a všetkých Prorokov, im vykladal, čo sa naňho v celom Písme vzťahovalo“ (v. 27). Kristus je prvým exegétom! Nielen písma Starého zákona anticipovali to, čo on uskutoční, ale on sám chcel byť verný tomuto Slovu, aby zjavil jedinečné dejiny spásy, ktoré nachádzajú v Kristovi svoje naplnenie.

7. Keďže Biblia je Svätým písmom, hovorí o Kristovi a ohlasuje ho ako toho, ktorý má prejsť utrpením, aby vošiel do svojej slávy (porov. v. 26). Nielen niektorá časť Písma, ale všetky texty hovoria o ňom. Jeho smrť a vzkriesenie sú bez nich nepochopiteľné. Preto sa v jednom z najstarších vyznaní viery zdôrazňuje, že Kristus „zomrel za naše hriechy podľa Písma; že bol pochovaný a že bol tretieho dňa vzkriesený podľa Písma, že sa zjavil Kéfasovi“ (1 Kor 15, 3 – 5). Pretože Písma hovoria o Kristovi, umožňujú veriť v jeho smrť a vzkriesenie. Nepatria totiž k mytológii, ale k dejinám a stoja v centre viery jeho učeníkov. Vzťah medzi Svätým písmom a vierou veriacich je veľmi hlboký. Pretože viera pochádza z počutia a počutie sa zameriava na Kristove slová (porov. Rim 10, 17), plynie z toho výzva: je naliehavo potrebné a dôležité, aby sa veriaci venovali počúvaniu Pánovho slova, tak v liturgickom dianí, ako aj v modlitbe a osobnej reflexii.

8. „Cesta“ Zmŕtvychvstalého s emauzskými učeníkmi sa končí večerou. Tajomný pútnik prijíma naliehavú prosbu, s ktorou sa na neho títo dvaja obracajú: „Zostaň s nami, lebo sa zvečerieva a deň sa už schýlil“ (Lk 24, 29). Sadnú si k stolu, Ježiš vezme chlieb, dobrorečí, láme a podáva im ho. V tej chvíli sa im otvoria oči a spoznajú ho (porov. v. 31).

Na základe tejto scény chápeme, ako nerozlučne je späté Sväté písmo s Eucharistiou. Druhý vatikánsky koncil učí: „Cirkev vždy mala v úcte Božie písmo tak, ako samo Pánovo telo – najmä v posvätnnej liturgii. Neprestáva prijímať chlieb života zo stola Božieho slova a zo stola Kristovho tela, a podávať ho veriacim“ (Dei verbum, 21). Časté čítanie Svätého písma a slávenie Eucharistie umožňuje vzájomné spoznanie sa tých, čo k sebe patria. Ako kresťania sme jeden ľud, ktorý kráča dejinami, posilňovaný prítomnosťou Pána uprostred nás, ktorý k nám hovorí a živí nás. Deň venovaný Biblii nemá byť len „raz do roka“, ale raz po celý rok, pretože naliehavo potrebujeme zblízka a dôverne spoznať Sväté písmo a Zmŕtvychvstalého, ktorý v spoločenstve veriacich neprestajne rozdáva slovo a láme chlieb. Preto potrebujeme nadobudnúť dôverný vzťah so Svätým písmom, lebo inak naše srdce ostane chladné a oči ostanú zavreté, keďže sme postihnutí mnohými formami slepoty.

Sväté písmo a sviatosti sú navzájom neoddeliteľné. Keď sú sviatosti uvedené a objasnené Slovom, jasnejšie sa javia ako cieľ cesty, na ktorej sám Kristus otvára myseľ a srdce pre spoznanie jeho spásneho diela. V tomto kontexte je nevyhnutné, aby sme nezabudli na učenie, vychádzajúce zo Zjavenia apoštola Jána. Hovorí sa v ňom, že Pán stojí pri dverách a klope. Ak niekto počúvne jeho hlas a otvorí mu, on vstúpi a budú spolu večerať (porov. 3, 20). Ježiš Kristus klope na naše dvere prostredníctvom Svätého písma; ak ho počujeme a otvoríme dvere svojej mysle a srdca, potom vstúpi do nášho života a ostane s nami.

V Druhom liste Timotejovi – ktorý predstavuje v istom zmysle duchovný testament sv. Pavla – odporúča Pavol svojmu vernému spolupracovníkovi, aby často čítal Sväté písmo. Apoštol je presvedčený, že Písmo „je Bohom vnuknuté a užitočné na poučanie, na usvedčovanie, na nápravu a na výchovu v spravodlivosti“ (3, 16). Z tohto Pavlovho odporúčania Timotejovi vychádza koncilová konštitúcia Dei verbum pri spracovaní dôležitej témy – inšpirácie Svätého písma. Na základe nej sa zvlášť ukazuje spásne zameranie, duchovný rozmer a princíp vtelenia vo Svätom písme.

Dei verbum – pripomínajúc predovšetkým odporúčanie Pavla Timotejovi – zdôrazňuje, že „knihy Písma isto, verne a bez omylu učia pravdu, ktorú Boh chcel mať zaznačenú v posvätných knihách na našu spásu“ (n. 11). Pravdy obsiahnuté v nich nám slúžia pre našu spásu, pretože nás poučujú o spáske skrze vieru v Krista (porov. 2 Tim 3, 15). Biblia nie je zbierkou historických kníh, ani kronikou, ale je celkom zameraná na integrálnu spásu človeka. Nepopierateľná historická zakotvenosť kníh obsiahnutých v posvätnom texte nesmie brániť tomu, aby sme zabudli na jej prvoradý cieľ: našu spásu. Všetko je zamerané na tento cieľ vpísaný do samotnej povahy Biblie, ktorá je zostavená ako dejiny spásy, v ktorých Boh hovorí a koná, aby tak vyšiel v ústrety všetkým ľuďom a zachránil ich od zla a smrti.

Na dosiahnutie tohto spásneho cieľa Sväté písmo skrze pôsobenie Ducha Svätého premieňa ľudské slovo napísané ľudským spôsobom na Božie slovo (porov. Dei verbum, 12). Úloha Ducha Svätého vo Svätom písme je zásadná. Bez jeho pôsobenia stále hrozí, že ostaneme uzavretí iba v napísanom texte, ktorý umožňuje fundamentalistickú interpretáciu, ktorej sa treba vyvarovať, aby sme nezradili inšpirovaný, dynamický a duchovný charakter, ktorý je posvätnému textu vlastný. Ako pripomína apoštol Pavol „lebo litera zabíja, kým Duch oživuje“ (2 Kor 3, 6). Teda Duch Svätý premieňa Sväté písmo na Slovo živého Boha, prežívané a odovzdávané vo viere jeho svätého ľudu.

Duch Svätý nepôsobil len pri vytváraní Svätého písma, ale pôsobí aj v tých, ktorí počúvajú Božie slovo. Je dôležité vyjadrenie koncilových otcov, že Sväté písmo „sa má čítať a vysvetľovať v tom istom Duchu, v ktorom bolo napísané“ (Dei verbum, 12). V Ježišovi Kristovi dosahuje Božie zjavenie svoj vrchol a svoje naplnenie; avšak Duch Svätý pokračuje v jeho diele. Bolo by veľmi zjednodušené obmedziť pôsobenie Ducha Svätého len na božsky inšpirovanú povahu Svätého písma a jeho rôznych autorov. Je nevyhnutné dôverovať v pôsobenie Ducha Svätého, ktorý aj naďalej poskytuje špecifickú formu inšpirácie, keď Cirkev poučá o Svätom písme, keď ho magistérium pravdivo interpretuje (porov. tamže, 10) a keď každý veriaci v ňom nachádza svoju duchovnú normu. V tomto zmysle môžeme chápať aj Ježišove slová, keď hovorí učeníkom, ktorý potvrdili, že pochopili význam jeho podobenstiev: „Preto sa každý zákonník, ktorý sa stal učeníkom nebeského kráľovstva, podobá hospodárovi, ktorý vynáša zo svojej pokladnice veci nové i staré“ (Mt 13, 52).

11. Napokon Dei verbum spresňuje, že „Božie slová vyjadrené ľudskými jazykmi sa stali podobnými ľudskej reči, tak ako sa kedysi Slovo večného Otca stalo podobné ľuďom, keď si vzalo krehké ľudské telo“ (13). Akoby to znamenalo, že vtelenie Božieho Slova dáva formu a zmysel vzťahu medzi Božím slovom a ľudským jazykom s jeho historickými a kultúrnymi okolnosťami. A z tejto udalosti sa formuje Tradícia, ktorá je tiež Božím slovom (porov. tamtiež, 9). Bez pochopenia toho, že len obe spolu sú jediným zdrojom Zjavenia, hrozí často riziko oddeľovania Svätého písma a Tradície. Písomný charakter prvého neuberá nič z toho, že je plne živým Slovom; tak ako živá Tradícia Cirkvi – ktorá ho neprestajne odovzdáva v priebehu storočí z generácie na generáciu – má túto svätú knihu za „najvyššie pravidlo viery“ (tamže, 21). Na druhej strane prv ako sa Sväté písmo stalo napísaným textom, samo bolo odovzdávané ústne a udržiavané živým skrze vieru ľudu, ktorý ho chápal ako svoje dejiny a počiatok svojej identity uprostred mnohých iných národov. Biblická viera sa preto zakladá na živom slove, nie na knihe.

12. Keď sa Sväté písmo číta v tom istom Duchu, v ktorom bolo napísané, ostáva stále novým. Starý zákon nikdy nie je starý, pretože je časťou nového, pretože všetko je premenené jediným Duchom, ktorým je inšpirovaný. Celý posvätný text má prorockú funkciu: netýka sa budúcnosti, ale týka sa dnes toho, kto sa týmto slovom živí. Sám Ježiš to jasne povedal na začiatku svojho pôsobenia: „Dnes sa splnilo toto Písmo, ktoré ste práve počuli“ (Lk 4, 21). Kto sa denne živí Božím slovom, stáva sa ako Ježiš súčasníkom ľudí, ktorých stretáva; nehrozí mu, že prepadne sterilnej nostalgii po minulosti ani abstraktným utópiám ohľadom budúcnosti.

Sväté písmo pôsobí prorocky predovšetkým s ohľadom na toho, kto ho počúva. Vyvoláva sladkosť i horkosť. Prichádzajú mi na myseľ slová proroka Ezechiela, ktorý – potom, ako ho Pán vyzval, aby zjedol zvitok knihy – vyznal: „...bol mi v ústach sladký ako med“ (3, 3). Aj evanjelista Ján na ostrove Patmos zažil pri zjedení knihy tú istú skúsenosť ako Ezechiel, no dodáva niečo zvláštne: „V ústach mi bola sladká ako med, no len čo som ju prehltol, žalúdok sa mi naplnil horkosťou“ (Zjv 10, 10). Sladkosť Božieho slova nás núti, aby sme sa oň podelili s tými, ktorých v živote stretáme, aby sme vyjadrili istotu nádeje, ktorú obsahuje (porov. 1 Pt 3, 15 – 16). Horkosť sa nám zasa často ponúka, keď si overíme, aké je pre nás ťažké dôsledne žiť podľa neho, alebo konkrétne zakúsime, že je odmietané, pretože sa nepovažuje za schopné dať životu zmysel. Preto je nevyhnutné nikdy si „neprivyknuť“ na Božie slovo, ale živiť sa ním, aby sme do hĺbky odhalili a prežívali náš vzťah s Bohom a bratmi.

13. Ďalšia výzva pochádzajúca zo Svätého písma sa týka lásky. Božie slovo nám neustále pripomína milosrdnú lásku Otca, ktorý od svojich detí žiada, aby žili v láske. Ježišov život je plným a dokonalým vyjadrením tejto Božej lásky, ktorá si nič nenecháva pre seba, ale všetkým ponúka seba samu. V podobenstve o chudobnom Lazárovi nachádzame cennú radu. Keď Lazár a boháč zomrú a boháč uvidí chudobného v Abrahámovom lone, prosí, aby bol poslaný k jeho bratom a napomenul ich, aby žili v láske k blížnym, čím sa vyhnú takým mukám, aké podstupoval on. Abrahám uštipačne odpovie: „Majú Mojžiša a Prorokov, nech ich počúvajú“ (Lk 16, 29). Počúvať Sväté písmo a praktizovať milosrdenstvo: to je veľká výzva, pred ktorou v živote stojíme. Božie slovo je schopné otvoriť naše oči, aby nám umožnilo vyjsť z individualizmu, ktorý vedie k uduseniu a sterilite, a otvára cestu pre zdieľanie a solidaritu.

14. Jednou z najpríznačnejších udalostí, týkajúcich sa vzťahu medzi Ježišom a učeníkmi, bolo rozprávanie o Ježišom premenení. Ježiš vystúpil na vrch, aby sa modlil s Petrom, Jakubom a Jánom. Evanjelisti spomínajú, že pokým Ježišova tvár a šaty žiarili, rozprávali sa s ním dvaja muži – Mojžiš a Eliáš, ktorí zosobňovali Zákon a Prorokov, teda Sväté písma. Petrova reakcia na tento pohľad je plná radostného údivu: „Učiteľ, dobre je nám tu. Urobme tri stánky: jeden tebe, jeden Mojžišovi a jeden Eliášovi“ (Lk 9, 33). V tej chvíli ich zatienil oblak a učeníkov premkol strach.

Premenenie nám pripomína sviatok stánkov, keď Ezdráš a Nehemiáš po návrate z exilu čítali ľudu posvätný text. Zároveň to anticipuje Ježišovu slávu v období prípravy na pohoršujúcu udalosť umučenia. Božiu slávu pripomína aj oblak, ktorý zahál apoštolov a ktorý symbolizuje Pánovu prítomnosť. Pri čítaní Svätého písma – ktoré presahuje samo seba, keď živí život veriacich – sa deje niečo podobné, ako pri Ježišom premenení. Ako pripomína Verbum Domini: „Aby sme sa mohli vrátiť k správne mu vzťahu medzi rôznymi zmyslami Písma, je teraz potrebné pochopiť

prechod medzi literou a duchom. Nejde o automatický alebo o spontánny prechod, skôr sa treba dostať ponad literu“ (38).

15. Na ceste prijatia Božieho slova nás sprevádza Pánova Matka, vyhlásená za blahoslavenú, pretože uverila, že sa splní, čo jej povedal Pán (porov. Lk 1, 45). Toto Máriino blahoslavenstvo v istom zmysle predchádza všetky Ježišove blahoslavenstvá, týkajúce sa chudobných, sklúčených, tichých, tvorcov pokoja a tých, čo sú prenasledovaní, pretože je nevyhnutnou podmienkou pre každé iné blahoslavenstvo. Nijaký chudobný nie je blahoslavený, pretože je chudobný; stáva sa ním len vtedy, keď ako Mária verí v splnenie Božieho slova. Pripomína to veľký učeník a učiteľ Svätého písma, sv. Augustín: „Nieкто uprostred zástupu, zachvátený mimoriadnym nadšením vykrikoval: Blahoslavené lono, ktoré ťa nosilo“. A on: „Blahoslavení sú tí, ktorí počúvajú Božie slovo a zachovávajú ho“. Akoby povedal: aj moja matka, tá, ktorú nazývaš blahoslavenou, je blahoslavená práve preto, že zachováva Božie slovo, nie preto, že v nej sa Slovo stalo telom a prebývalo medzi nami, ale preto, že zachovávala samotné Slovo Boha, prostredníctvom ktorého bola stvorená a ktoré sa v nej stalo telom“ (In evangelium Ioannis tractatus centum viginti quatuor 10, 3: PL 35).

Nedeľa venovaná Božiemu slovu nech v Božom ľude spôsobí prehĺbenie nábožnej a horlivej dôvernej blízkosti so Svätým písmom, ako o tom svätý autor hovoril už v dávnych dobách: „...veľmi blízko sú tie slová; (sú) v твоjich ústach, v твоjom srdci, aby si ich uskutočnil“ (Dt 30, 14).

Dané v Ríme pri svätom Jánovi v Lateráne 30. septembra 2019, na liturgickú spomienku sv. Hieronyma, pri príležitosti 1600. výročia jeho smrti.

Franciscus

---

1 Porov. AAS 102 (2010), 692 – 787.

2 „Sakramentálnosť Slova teda možno chápať v analógii vzhľadom na reálnu prítomnosť Krista pod konsekrovanými spôsobmi chleba a vína. Keď pristupujeme k oltáru a máme účasť na eucharistickej hostine, máme účasť na Kristovom tele a krvi. Hlásanie Božieho slova počas liturgického slávenia zahŕňa uznanie, že je tu prítomný sám Kristus a obracia sa na nás, aby sme ho prijali“ (Verbum Domini, 56).

Z talianskeho originálu – *Aperuit illis. Lettera apostolica in forma di motu proprio con la quale viene istituita la Domenica della Parola di Dio* – preložila Mária Spišiaková